

δαγκανοθρουμποῦ ἡ, ἀμάρτ. δακ-ξαν-νοθρουμποῦ Κύπρ. δακ-ξαν-νοθρουμποῦ Κύπρ.

Ἐκ τοῦ ρ. δαγκάνω καὶ τοῦ οὐσ. θροῦμπε.

Ἡ τρώγουσα θύμους ὡς οἱ ὄνοι, ἐπὶ εἰρωνικῆς ἐκφράσεως: *Νὰ σοῦ δώσωμεν τὴν κόρην τῆς δακ-ξαν-νοθρουμποῦς* (δηλ. τῆς γαϊδάρας). *Νὰ σὲ κλοτήσῃ ἡ κόρη τῆς δακ-ξαν-νοθρουμποῦς*. Πβ. τὸ παρ' Ἀριστοφ., Νεφ., 421 «θυμβρεπί-δειπνος».

δαγκανομύτης ὁ, Λεξ. Βλαστ., 362 δακ-ξαν-νομούτ-της Κύπρ. δακ-ξαν-νομούτ-τας Κύπρ.

Ἐκ τοῦ ρ. δαγκάνω καὶ τοῦ οὐσ. μύτη.

1) Ὁ χαμαιλέον, ὡς δαγκάνων, κατὰ τὴν παράδοσιν, τὴν μύτην τῶν ἀνθρώπων Κύπρ.: *Στὸ περ' βόλιν ἐν ἑνὰς δακ-ξαν-νομούτ-τας, βλέπου μὲν σὲ πιάσῃ ποὺ τὴμ μούτ-την*. Συνών. *δρεπανόραχος, χαμολιός*. 2) Ἐπιθετικ., ὁ δριμύς, ἐπὶ ἀνέμου Λεξ. Βλαστ., ἐνθ' ἀν.: *Βοριάς δαγκανομύτης* (ὁ οἶονε δάκνων διὰ τῆς δριμύτητός του τὴν μύτην τῶν ἀνθρώπων).

δαγκανούρα ἡ Λεξ. Βλαστ., 424 δακ-ξαν-νοῦρα Κύπρ. (Ἀμμόχ. Γερμασ. Κυθρ. Μένουκ. κ.ά.) δακχαν-νοῦρα Ρόδ. (Κοσκιν.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. δαγκανούρι κατὰ τύπ. μεγεθ.

1) Ἡ χηλὴ τοῦ καρκίνου Κύπρ. (Κυθρ. κ.ά.): *Ἐδάκ-χασέμ με μὲ τὲς δακ-ξαν-νοῦρες του ὁ κάουρος τζαὶ ποινῶ* Κύπρ. (Κυθρ.) || Ἄσμ.

Τῶαι κάμνω ἐτὰ τὸν κάουρον τδεῖ κάτω 'ς τὸ λιβάν, κρατοῦν οἱ δακ-ξαν-νοῦρες του ἐν-ηὰ σκάλες λιβάν Κύπρ. Συνών. βλ. εἰς λ. δαγκάνα 1. 2) Μακρὸν διχαλωτὸν ξύλον διὰ τοῦ ὁποῖου κόπτουν τοὺς ἐπὶ ὑψηλῶν κλάδων τοῦ δένδρου εὐρισκομένους καρπούς Κύπρ.: *Πόμεινε νὰ κάμω μιὰν δακ-ξαν-νοῦραν νὰ κ-κόψουμιν ἀπίδια*. Συνών. *διχαλά, πράγκα*. 3) Μικρὸν διχαλωτὸν ξύλον ἢ δύο κοντὰ ἰσομήκη ξύλα δεμένα στερεῶς κατὰ τὸ ἐν ἄκρον, χρησιμοποιούμενα κατὰ τὸν εὐνουχισμόν ζῶου ἀντὶ λαβίδος, διὰ νὰ συλλαμβάνουν τὸ ἄκρον τοῦ ἀποκοπέντος νεύρου καὶ συγκρατοῦν αὐτὸ μέχρι ἀποστειώσεώς του, δένοντες σταθερῶς τὰ δύο ἐλεύθερα ἄκρα τῆς λαβίδος Κύπρ. β) Ἡ εἰς τὸ ἄκρον ξύλου ἢ καλάμου σχηματιζομένη διὰ τέμνοντος ὀργάνου σχισμῇ, χρησιμεύουσα εἰς τὸ νὰ συγκρατῇ τὸ ἄκρον θώμιγγος ἢ σχοινίου ἢ λωρίδος ὑφάσματος Κύπρ. 4) Τὸ πτηνὸν Ἀετομάχος ὁ ἐρυθροκέφαλος (*Lanius senator*) τῆς οἰκογ. τῶν Ἀετομαχιδῶν (*Lanidae*), ἡ τῶν ἀρχαίων δακνὰς καὶ δακνὶς Κύπρ. (Ἀμμόχ. Γερμασ. Κυθρ.) Ρόδ. (Κοσκιν. κ.ά.) — Λεξ. Βλαστ., 424. Συνών. βλ. εἰς λ. δάγκα 2. 5) Παιγνιώδες ἔθιμον τηρούμενον κατὰ τὴν ἐσπέραν τῆς Τυρινῆς Κυριακῆς κατὰ τὸ ὅποιον πάντες οἱ παρακαθήμενοι πρὸς ἐστίασιν προσπαθοῦν νὰ δαγκάσουν βρασμένον ἀποτεφλωμένον φὸν κρεμάμενον καὶ αἰωρούμενον ἀνωθεν τῆς τραπέζης Κύπρ. Συνών. *χαφτας*.

δαγκανούρι τό, ἐνιαχ. δακ-ξαν-νοῦριν Κύπρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. δαγκάνα καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.-οῦρι.

Ἡ χηλὴ τοῦ καρκίνου ἐνθ' ἀν.: *Τὸ δακ-ξαν-νοῦριν τοῦ καούρου* Κύπρ. || Ἄσμ.

Τῶαι μὲ τὰ πένδε πιάν-νω σε τῶαι μὲ τὰ 'χτὼ κρατῶ σε τῶαι μὲ τὰ δακ-ξαν-νοῦρκα μου παίρνω σου τ' ἄρματά σου. αὐτόθ. Συνών. δαγκάνα 1, δαγκανάρι 1, δα-

γκάνι, δαγκανιάρης 3, δαγκανούρα 1, δαγκούνα 1, καβουροτσιμπίδα, τσιμπίδα, χαλί, χαχάλι.

δαγκάνω σύνθηθ. δαγάνω Ἀντικύθ. Ἐρεικ. Ἰθάκ. Κέρκ. (Κασσιόπ. κ.ά.) Κεφαλλ. Κορσ. Κρήτ. (Ἀμάρ. Ἀνατολ. Μόδ. Ραμν.) Κύθηρ. Μῆλ. Ὁθων. Πάρ. (Νάουσ.) Πελοπν. (Κάμπος Λακων. Λάγ. Μάν. Ξεχώρ.) Προπ. (Μαρμαρ.) Σαμοθρ. Ψαρ. δανγάνω Ἰκαρ. (Εὐδηλ. κ.ά.) δαγκάνου Ἡπ. (Κόνιτσ. Κουκούλ.) Θεσσ. (Φάρσαλ.) Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Μακεδ. (Ἀλίστρ. Βέρ. Δρυμ. Κασσάνδρ. Πάγγ. Πεντάπολ. Χαλάστρ.) Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀκαρναν. Φθιώτ.) δαγάνου Βάρν. Εὐβ. (Πήλ.) Ἡπ. (Ἀρτοπ. Δίβρ. Ἰωάνν.) Θράκ. (Σαρκεκλ. Σκοπ.) Λέσβ. Μακεδ. (Ἀγία Παρασκ. Ἀρέθουσ. Ἀσσηρ. Βαρβάρ. Βρία Ἐπανωμ. Πρώτ. Χαλάστρ. Ψυχικ.) Σάμ. δαγάνου Βιθυν. (Πιστικοχώρ. Δαρδαν. Λάμψακ.) Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) Προπ. (Ἀρτάκ. Μαρμαρ.) δανγκάν-νω Καλαβρ. (Βουν. Γαλλικ. Κοντοφ. Μπόβ. Ροχούδ. Χωρίο Ροχούδ.) δαγκάνω Ἀντίπαρ. Κρήτ. (Ἀβδοῦ Ἀγίος Γεώργ. Κριτσ. Μεραμβ. Νεάπ. Ρέθυμν. κ.ά.) Νάξ. (Ἀπύρανθ.) δακ-ξάνω Χίος δακ-ξάν-νω Κύπρ. (Αἰγιαλ. Λευκωσ. Πεδουλ. κ.ά.) Κῶς (Καρδάμ. Πυλ.) Σύμ. Χίος (Νένητ. Πισπιλ. Πυργ. Φυν. κ.ά.) ἄκ-κάν-νω Κάρπ. (Ἐλυμπ.) δανγὰδζω Καλαβρ. δακ-κάν-νω Ἀπουλ. (Καλημ. Καστριν. Μαρτ. Στερνατ. Τσολλῖν.) ἰδακ-κάν-νω Ἀπουλ. (Στερνατ.) τακ-κάν-νω Ἀπουλ. (Κοριλ. Στερνατ.) γιαγάν-νω Σύμ. γατσήνω Ἰμα Τσακων. (Βάτικ. Χαβουτσ.) Ἀόρ. γ'. πληθ. ἐδάνγασα Καλαβρ. (Βουν. Γαλλικ. Κοντοφ. Μπόβ. Ροχούδ.) Ὑπερσ. εἶχα δανγάνδα Καλαβρ. (Βουν. Γαλλικ. Μπόβ. κ.ά.) Προστ. ἄορ. δάκ-κασο. Ἀπουλ. (Καλημ. Καστριν. Μαρτ. Στερνατ. κ.ά.) δάνγασε Καλαβρ. (Βουν. Γαλλικ. Κοντοφ. κ.ά.) Ἀπαρ. ἄορ. δανγὰει Καλαβρ. (Βουν. Γαλλικ. Μπόβ. Ροχούδ.) Μετοχ. ἐνεστ. δανγάν-νονδα Καλαβρ. (Βουν. Γαλλικ. Κοντοφ. Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ.) δακ-κάν-νοντα Ἀπουλ. (Καλημ. Καστριν. Μαρτ. Στερνατ. Τσολλῖν.) Μετοχ. ἄορ. δανγάνονδα Καλαβρ. (Βουν. Γαλλικ. Μπόβ. κ.ά.) δακ-κάνοντα Ἀπουλ. (Καλημ. Καστριν. Μαρτ. Στερνατ. Τσολλῖν. κ.ά.) Μέσ. δανγάν-νομαι Καλαβρ. (Βουν. Γαλλικ. Κοντοφ. Μπόβ. Ροχούδ. Χωρίο Ροχούδ.) Παθ. ἄορ. ἐδανγὰστηνα Καλαβρ. (Βουν. Γαλλικ. Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ.) ἡδακ-κάνστημο Ἀπουλ. (Καλημ. Καστριν. Μαρτ. Στερνατ. Τσολλῖν.) Μετοχ. παθ. παρακ. δανγαμένο-η-ο Καλαβρ. (Βουν. Γαλλικ. Μπόβ. Χωρίο Ροχούδ.) δακ-καμένο-η-ο Ἀπουλ. (Καλημ. Καστριν. Μαρτ. Στερνατ. Τσολλῖν.)

Τὸ Ἑλληνιστ. ρ. δαγκάνω. Διὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ ρ. Πβ. Γ. Χατζιδ., Ἐπιστ. Ἐπετ. 12 (1915/16), 40-41 καὶ P. Kretschmer Glotta 7 (1916), 342.

1) Δάκνω κοιν. καὶ Ἀπουλ. (Βουν. Γαλλικ. Κοντοφ. Μπόβ. Ροχούδ. Χωρίο Ροχούδ.) Καλαβρ. (Καλημ. Καστριν. Μαρτ. Στερνατ. Τσολλῖν.) Τσακων. (Βάτικ. Χαβουτσ.): *Δαγκάνω τὸ κρέας - τὸ ψωμί - τὸ τυρὶ. Δάγκασε λίγο. Τὸν δάγκασε τὸ σκυλλί. Τὸν χάιδερα καὶ μοῦ δάγκασε τὸ χέρι σύνθηθ. Ἐχε ἔννεια τὸ σκύλλο σου, γιατί γιουρονδᾶ καὶ δαγκάνει* (γιουρονδᾶ = ὄρμᾶ) Βιθυν. (Κίος). *Μὴ δό' χης ἀχαλίνωτο τὸ μουλάρι, νὰ μὴ δαγᾶσῃ καένα παιδάκι* Πελοπν. (Λάγ.) *Πῆγε νὰ ξεκαπιστρώσῃ τὴ μούλα της τσαὶ τὴ δάγασε ἀπὸ τὸ βράτσο* Πελοπν. (Ξεχώρ.) *Ἄν δαγᾶσῃς τὴ γλῶσσα σου, δὲν σὲ χτυπάει ἡ μουδιάστρα* (= ὁ ἰχθὺς τρυγῶν ἢ θαλασσία) Κέρκ. *Λένε οἱ παλιοὶ ὅτι βγαίνανε τὰ σμερνιά ὅξω τσι ξέρες καὶ δαγάνανε τσοῦ παράδες* (σμερνιά = σμέρνες) Ἐρεικ. *Λὲν εἶναι καὶ μικρὸ τριῶ*

χρονῶ παιδί, νά τοῦ τὸ κόφης αὐτὸ τὸ φυσικὸ νά δαγκά-
νη, γιατί δὲν εἶναι καλὸ Ἴων. (Σμύρν.) "Αμα ράβουνε καὶ
ἀπάνω σου, πρέπει νά δαγκάσης τὴ βελόνα, γιὰ νά μὴ βά-
θης κακὸ Μῆλ. "Αμα τὸ πιάνω τὸ χταπόδι, θὰ τὸ δακάσῃ 'ς
τὰ μάτια Ἀντίπαρ. Ἐγύριζε νά μὲ δαγάσῃ μὲ τὰ δόδια τῆς
Ψαρ. Ἐτσακώθημα καὶ μ' ἐδάσασε 'ς τὸ χέρι Κορσ. Ἐδά-
κασέ με ὁ σκύλλος Κρήτ. Μή, κακορρίζικο, μὴ σοῦ δαγάσῃ
τὴ χέρα ὁ βοθρακὸς Κρήτ. (Ἀμάρ.) "Αμα δακ-κάσῃ σε σκύλ-
λος, ἀπάνω 'ς τὴ βληγὴ 'ά βάλ-λωμε δαίχες του (θεραπευ-
τικὴ μέθοδος κατὰ τὸ δόγμα ὁ τρώσας καὶ ἰάσεται) Χίος.
Ἐπερίσ-σενγε κάτω τὸ 'αχτυλάκι του, ἐάκ-κασέ το κ'
ἐκείνη καὶ τοῦ τό 'κοψε Κάρπ. (Ἐλυμπ.) Ἐφτὸν δὲ φωμὶν εἶ-
ναι δακ-κάμ-μένον Κῶς (Καρδάμ.) Ὁ κορκόδειλας δὲν δαν-
γάνει· ἄμα σὲ δῇ, θὰ κρυφτῇ ἀμέσως (κορκόδειλας = εἶδος
σαύρας ποὺ ὁμοιάζει πρὸς κορκόδειλον) Ἰκαρ. (Εὐδελ.) Τὴν
ἐγιάσασεν εἰς τὸ μικρὸ δὴς δαχτυλάκι Σὺμ. Μήτε νά 'δάκαν'
ὁ σκύλλος μας, δὲν ἤθελε νά κάρης τόσο γαῖο νά περναῖς ἂ'
τὸ σπῖτι μας Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Παίρνεις μὲ τζ' ἐμὲ μιτά
σου;—Ἐθεῖ θ-δύλ-λον τζαὶ δακ-κάν-νει σε Κύπρ. Σᾶν ἐπά-
αιν-νεν, ἤδρεν ἕναμ βρούμουντ-τα τζ' 'ακκ-κάν-ναν δου οἱ
γαῖροι 'πουπάνω (ἐκ παραμυθ.) αὐτόθ. Ἐπαῖξαν τὸν θ-δύλ-
λον τοῦ Μυριανθιοῦ, γιατί ἐδάκ-κάν-νεν τὸν κόσμον (ἐπαῖ-
ξαν = ἐπυροβόλησαν καὶ ἐσκότωσαν) Κύπρ. (Πεδουλ.) Ἐ-
κεῖνα τὰ μικρὰ τοῦ λύκου ἔπιασαν νά δαγάνουν τὴ βάβω (ἐκ
παραμυθ.) Μακεδ. (Ἀσσηρ.) Τοῦ σαμαμίδ' δάγασι τὴν Πα-
ναγία Μακεδ. (Πρώτ.) Μόπισαν τὰ μπρουστ'νά μ' τὰ δόν-
τια κι δὲ μπουρῶ νά δαγκάσουν τοῦ φουμι "Ἡπ. (Κουκούλ.)
Ποῦ 'σι, μαρή; Κρόφ'κίς πίσον ἂπ' τοῦ μπιρδέ; Δὲ δαγ-
κάν' οὐ ἄνθρονπους Θεσσ. (Φάρσαλ.) Δανγάν-νω τὸ σπω-
μὶ μὲ τὰ δόνδια (σπωμὶ = ψωμὶ) Βουν. Μοῦ δάγασε τὸ
δάστυλο Μπόβ. Ὁ θ-δύλ-φο μοῦ δάκ-κασε τὸπ πόδα καὶ
ἄρτε 'έσ-σώδζω πρᾶτήσει (ὁ σκύλλος μοῦ ἐδάγκασε τὸ πό-
δι καὶ τώρα δὲν ἠμπορῶ νά περπατήσω) Στερνατ. Τὸ τσω-
μὶ ἐν' δακ-καμένο, τίς τὸ δάκ-κασε; (τὸ ψωμὶ εἶναι δαγ-
κωμένο, ποῖος τὸ ἐδάγκασε;) αὐτόθ. Φορίομαι 'ὁ θ-δύλ-φο
μὴμ μὲ δακ-κάσῃ (φοβοῦμαι τὸ σκύλλο, νά μὴ μὲ δαγκώ-
σῃ) Μαρτ. Ἐκεῖνο μ' ἐντρώπιασε κ' ἐβῶ ἐδάκ-κασα (ἐνν.
τὴ γλώσσα μου· δὲν ἐμίλησα) Καστριν. Τηνερί ὁ θ-τδύλλε
γατῶν' πολὺ (αὐτὸς ὁ σκύλλος δαγκώνει πολὺ) Χαβουτσ.
||Φρ. Νά δαγκάσης τὴ γλώσσα σου! (ἄρά· πρὸς τὸν βλάσ-
φημον ἢ τὸν λέγοντα δυσόλιον λόγον.) σύνθηθ. Διὰ τὴν σημ.
πβ. καὶ Αἰσχ., ἀποσπ. 397 (ἐκδ. Nauck) «πρὸ τῶν τοιούτων
χρῆ λόγων δάκνειν στόμα», Σοφοκλ., Τραχ. 976 «ἀλλ' ἴσχε
δακὼν στόμα σόν»). Δαγκάνει τὰ σίδερα (ἐπὶ ὠργισμέ-
νου) σύνθηθ. Συνών. φρ. Τρῶ εἰ τὰ σίδερα. Δαγάνω
τὸ κεραμίδι (κοπιᾶζω πολὺ) Πελοπν. (Κάμπος Λακων. Μάν.)
Δαγάνω ἕναν 'ς τ' ἄφτι (καθιστῶ κάποιον προσεκτικόν)
Πελοπν. (Μάν.) Μὴ δαγκάν' ἢ ἔλ'ιά μ' (πεινῶ) Μακεδ.
(Κασσάνδρ.) Δαγκάνω τὰ δάχτυλά μου (μεταμελοῦμαι)
Θράκ. (Αἰν.) Δαγκάνω τὰ χεῖλη μου (ἐπὶ ἀγανακτήσεως ἢ
ἀποδοκιμασίας) σύνθηθ. Δάγκασε τὴ γλώσσα σου! (μὴ ὁμί-
λει! ἐπὶ ἀπεικταίου) σύνθηθ. Ὁὐ τὴ δάκ-κασε (τὸ ἐχάραξεν
εἰς τὴν μνήμην) Ἀπουλ. Ἡδάκ-κασε 'ἡκ-καστάνια (ἐδάγ-
κωσε τὸ κάστανον, δηλ. ἐξηπατήθη) Στερνατ. Σὲ κάν-
νω νά δακ-κάσῃ ἐκεῖ ποῦ 'έν ἐστάδζει (θὰ σὲ κάμω νά δαγ-
κάσης ἐκεῖ ποῦ δὲν φθάνεις, δηλ. θὰ σὲ βασανίσω) Μαρτ.
Σᾶν κρυφόςκυλλο δαγκάνει (εἶναι ὑπουλος, μοχθηρὸς) Λεξ.
Δημητρ. Τὴν ἔχ' δαγκάμεν' (ἐπὶ μεθυσθέντος) Θράκ. (Ἀ-
δριανούπ.) || Παροιμ. Χέρι ποῦ δὲ μπορεῖς νά τὸ δαγκάσης,
φίλα το (πρὸ τῶν ἰσχυρῶν ἀντιπάλων πρέπει νά εἴμεθα
ὑποχωρητικοί) σύνθηθ. "Αμα δὲ βορεῖς νά δαγάσῃς, γλεῖφε

συνών. μὲ τὴν προηγούμεν.) Κεφαλλ. Τὸ σκυλλὶ ποῦ γαβγίζει,
δὲ δαγκάνει (ὁ φωνασκῶν εἶναι ἀκίνδυνος) σύνθηθ. Σζ' ἄλλ' π'
δὲ δαγκάν', ἄφ'ς του ν' ἄλ' χτάη (συνών. μὲ τὴν προηγούμεν.)
"Ἡπ. κ.ά. Τὸ θ-δύλ-φι ποῦ ἀλυφτάει ποδ-φί, δανγάν-νει
λίγο (συνών. μὲ τὴν προηγούμεν.) Ροχούδ. Ὁ θ-δύλ-φο ποῦ
δὲ ἀλεστάει, δανγάν-νει κρυφά (ἀντίθ. μὲ τὴν προηγούμεν.)
Μπόβ. Δάγκασ' ἢ μυῖγα σίδερα (διὰ τὸν ἐπαιρόμενον ἀλλ'
οὐδὲν τὸ σημαντικὸν κατορθοῦντα) Μακεδ. (Πάγγ.) Δάγασι
τ' πίττα τσ' ἡῦρι τοῦν ἄμμου (ἐπὶ ἀποτυχόντος εἰς τὰς
προσπαθείας του) Λέσβ. "Αδ δέδ δαγκάν-νει, λὰσ-σει (= ὑ-
λακτεῖ· ἐπὶ τῶν ἐργαζομένων ἱκνοποιητικῶς) Κύπρ. Δακ-
κάν-νω τὸ ἕναμ μου δαχτύλιν τζαὶ ποροῦμ με οὐλ-λα (ἐπὶ
τῶν μετανοούντων πικρῶς δι' ὅ,τι ἔπραξαν) αὐτόθ. || Γνωμ.
Τὸν ὕστερ' νὸ δαγκάν' ὁ σκύλλος "Ἡπ. (Κόνιτς.)

"Οπως τρώει τῶα συντυθαίν-νει,
γιὰ κανέναβ βοῦκ-κόχ χάν-νει
γιὰ τὴν γλώσ-σαν του δακ-κάν-νει.
(συντυθαίν-νει = ὁμιλεῖ, βοῦκ-κόχ = μπουκκιά) Κύπρ. (Λευ-
κωσ.) || Αἰνιγμ.

"Ασπρον πρόβατον κυλιέται, | μαῦρος σκύλλος τὸ δακ-
κάνει

(βάμβαξ καὶ ξαντικὸν κτένιον) Χίος. || "Ασμ.

Τὸ μῆλο, ἀποῦ σοῦ 'δωκα, ἤτορε δακαμένο
κι ἀπάνω 'ς τὴ δακαμαθιά ἔχει φιλι γραμμένο
Κρήτ.

Δρασκελίσε τὸ σύνορο, πέρασε τὸ σταλίκι,
νά βρῇς γλυκὸ ρωδάκινο καὶ μῆλο νά δακάσῃς
(σταλίκι = στήλη, ὄριον πρὸς διάκρισιν ἀγροτικῶν ἰδιοκτη-
σιῶν) Κρήτ. (Νεάπ.)

Σηκώσον, σκύλλε Στανριανέ, καὶ δέσε τὰ σκυλλιά σου,
νά μὴν πά' μὲ δακάσουνε, γιατί δὰ 'ρθῶ κοδά σου
Κρήτ.

Εἶπε μου νά μὲ δακ-κάσῃ, | εἶπα του καὶ 'βῶ νά σκάσῃ
Κῶς (Πυλ.)

'Εμόναν τὰ στῆνλ-λάτσια μου λαοῦς, περδίτσια πιάν-νονν,
μὰ σὰν τζ' ἐσέναν λυερίμ ποτ-τέ 'έν τήδ δακ-κάνουν
Χίος (Πισπιλ.)

"Α, μωρέ, μωρέ βοσκέ, | χωριάτη κι ἀνυπόληφτε,
ποῦ δαγκάνεις τὴ τσαρδέλα | καὶ θαρεῖς πῶς εἶγ κοπέλα
Πάτμ.

"Ἰσα - ἴσα χόρευε, ἴσα - ἴσα πῆδα,
δάγκα τὴ σταπίδα

(σταπίδα = σταφίδα) Α. Ρουμελ. (Σωζόπ.) Β) Εὐνουχίζω
τράγον ἢ κριὸν διὰ δῆγματος τοῦ σπερματίτου λώρου Κρήτ.:
Κριάρι δακαμένο. Συνών. μ ο υ ν ο υ χ ί ζ ω. γ) Μεταφ.,
ἐπὶ ἀγοραίας τιμῆς, εἶμαι ὑπερβολικὸς πολλαχ.: Καλὴ ἢ
τσόχα, μὰ δαγκάνει Σῦρ. 2) Τρώγω προχείρως ὀλίγον πρὸς
κατευνασμόν τῆς πείνης μου Μακεδ. Συνών. δ α γ κ ῶ -
ν ω 2, κ ο λ α τ σ ί ζ ω, π ρ ο σ μ π ο υ κ ί ζ ω, τ σ ι μ -
π ῶ. 3) Ἐπὶ ἐντόμων, κεντῶ πολλαχ. καὶ Καλαβρ. (Βουν.
Γαλλικ. Μποβ.): Μὲ δάγκασε ἕνα κουνούπι - μιὰ μυῖγα -
μιὰ μέλισσα - ἕνας κοριός - ἕνας ψύλλος πολλαχ. Μ' ἐδά-
γασ' ἕνας ψύλλος κ' ἐξύπνησα Πελοπν. (Μάν.) Δαγάνουσι
τὰ κουνούπια κακοῦ λογιῶ (= δυνατὰ) αὐτόθ. Καλύτερα νά
σὲ δαγάσῃ φίδι παρὰ μαρμάγα (= εἶδος δηλητηριώδους
ἀράχνης) Πελοπν. (Ξεχώρ.) Ὁ καπνὸς τῆς βουτσᾶς ζαλί-
ζει τσι μέλισσες, ὅδα ἀνοίγουνε τὰ δυφέλια, καὶ 'έ δαγάνουνε
(βουτσά = βόειος κόπρος, δυφέλια = κυφέλια) Κρήτ. (Ἀνα-
τολ.) "Αμα δαγάσ' κανένανε ἢ σφήγα, τοῦ βάναμι λὰσπ'
ἀπάνον 'ς τοῦ δάγουμα Εὐβ. (Πήλ.) Ἡ λιλικιά μ' ἐδάγκα-

σε (λιλικιά = σφήκα) Χίος (Βροντ.) 'Εστὲ μὲ δάνγας τὸ μέλισσι (χθὲς μὲ ἐκέντρισε ἢ μέλισσα) Μπόβ. 'Ο Ζγάλαμ-βρος ἔ' μ-μέγα, δανγάν-νει (ἢ σφήκα εἶναι μεγάλη, κεν-τρίζει) Βουν. || Παροιμ. Δακ-κάν-νει γλυτθιά - γλυτθιά σάν τήφ - φτεῖραν (ἐπὶ τοκογλύφων) Κύπρ. || Γνωμ. Δαγάνουσι οἱ μυῖγες, θὰ βρέξῃ (τὰ δῆγματα τῶν μυῶν προγνωστικὰ καίρικῃς μεταβολῆς πρὸς τὸ χειρότερον) Πελοπν. (Μάν.) "Α-μα δαγάν'ν οἱ μυῖγες, ἢ κιὺς 'ἀα χαλάσ' (κιὺς = καιρός· συνών. μὲ τὸ προηγούμεν.) Σαμοθρ. Σάδ δανγάν-νη ποδ-δὺ ἢ μυῖγα, βρέχει (συνών. μὲ τὸ προηγούμεν.) Γαλλικ. || 'Ασμ.

'Σ τὸ καύκαλο τῇ κεφαλῇς μ' ἐδάκασε μιὰ ψεῖρα κ' ἤφηκα τὰ παιδιὰ 'ρφανὰ καὶ τὴ γυναικα χήρα Κρήτ. (Νεάπ.) Συνών. βλ. εἰς λ. δ α γ κ ὠ ν ω 3. 4) 'Επὶ πραγμάτων, συνθλίβω σύνθηθ.: Μοῦ δάγκασε τὸ δάχτυλο ἢ πόρτα 'Αθῆν. Τὸ ψαλίδι δαγκάνει τὰ μαλλιά (δὲν κόπτει καλὰ) αὐτόθ. Συνών. δ α γ κ ὠ ν ω 4, μ α γ γ ὠ ν ω 5) Με-ταφ., ἐπὶ τυροῦ, φαγητοῦ, εἶμαι ἀλμυρὸς Κρήτ. (Ραμν.) κ. ἀ.: Λαγάν' ἀθότυρος ἀπὸ πουσούνισες καὶ θὰ τὸν ἀνακατώσω μὲ μυζήθρα νὰ σιάξῃ Ραμν. β) Πονῶ, ἐνοχλῶ Βάρν. Μακεδ. ('Αλιστρ. 'Επανομ. Χαλάστρ. κ.ἀ.): Μὲ δαγάν' ἢ βούζα μ' (βούζα = κοιλία) 'Επανομ. Σήμερα δαγκάν' οὐ βορυῖας (ἔχει δριμύ ψυχός) Μακεδ. Συνών. δ α γ κ ὠ ν ω 5β. γ) 'Επὶ ἡθι-κῆς σημασίας, ἐρεθίζω Γ. Ξενοπ., 'Αφροδ., 279: 'Η ζήλεια τὴ δάγκασε δυνατώτερα. 6) Μεσ. μεταφ., λυποῦμαι, θλίβο-μαι Καλαβρ. (Χωρίο Ροχούδ.) Μακεδ.: Σὰν τ' ἀκ'σαν οἱ με-γαλύτερες ἀδερφές ἓνα κ' ἓνα, δαγκάθ'καν κὶ γύρ'σαν 'ς τοῦ σπῖτ' φαρμακουμένης Μακεδ. Πβ. ἀρχ. «ἀκούσας δὴ ταῦτα ὁ Κύρος ἐδήχθη» παρὰ Ξενοφ., Κύρ. Παιδ. 1, 4, 13. 'Εγὼ ἐδανγάστηνα, τί δὲν ἤμ-μον ὦδε, νὰ σᾶς ἀφουδῇω 'ς τὴδ δουλείαν ἀπὸ δεικῆσ σα (ἐγὼ ἐλυπήθηκα πού δὲν ἔχουν ἐδῶ, νὰ σᾶς βοηθήσω εἰς τὴν δουλεία σας) Χωρίο Ροχούδ.

δαγκάρης ἐπίθ. ἐνιαχ. — Λεξ. Γαζ. (εἰς λ. πανδακέ-της) Οὐδ. δαγκάρ'κον Στερελλ. ('Αράχ.)

'Εκ τοῦ οὐσ. δ α γ κ α καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ά ρ η ς.

Δ α γ κ α ν ι ἄ ρ η ς 1, τὸ ὅπ. βλ., ἐνθ' ἀν.: Πολλὰ δαγκά-ρης Λεξ. Γαζ. Σκυλλὶ δαγκάρ'κον Στερελλ. ('Αράχ.) Συνών. βλ. εἰς λ. δ α γ κ α ν ι ἄ ρ η ς 1.

'Η λ. καὶ ὡς ἐπών. Πελοπν. (Κρέστειν.)

δαγκαρώνω ἐνιαχ. δαγαρώνου Α. Ρουμελ. (Στενήμαχ. Φιλιππούπ.)

'Εκ τοῦ ἐπιθ. δ α γ κ ἄ ρ η ς καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ώ ν ω.

Τρώγω λαϊμάργως ἐνθ' ἀν.

δάγκας ὁ, ἄγν. τόπ.

'Εκ τοῦ οὐσ. δ α γ κ α.

Τὸ πτηνὸν 'Αετομάχος ὁ ἐρυθροκέφαλος (Lanius sena- tor) τῆς οἰκογ. τῶν 'Αετομαχιδῶν (Lanidae), ἢ τῶν ἀρχαί-ων δακνᾶς καὶ δακνίς. Συνών. βλ. εἰς λ. δ α γ κ ο ς 2.

'Η λ. καὶ ὡς ἐπών. "Ηπ. (Κουκούλ.) Θράκ. (Κομοτ. Ξάνθ.) Μακεδ. (Μοσχοπόταμ. Πτολεμ.) Στερελλ. (Γαλαξ.)

δαγκασιά ἡ, πολλαχ. δαγασιά Θράκ. (Αἶν.) Κεφαλλ. Λευκ. (Φτερν.) δαγαζιά Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) δακασιά Κρήτ. δαγκασά Στερελλ. ('Αστακ.) δαγασά Πελοπν. (Κάμπος Λα-κων. κ.ἀ.) ναγκασιά "Ηπ.

'Εκ τοῦ θέματος τοῦ ἄορ. ἐ δ α γ κ α σ α τοῦ ρ. δ α γ - κ ἄ ν ω.

1) Δ α γ κ α μ α 1, τὸ ὅπ. βλ., πολλαχ.: Μόκουφι νὰ δα-γκασιά τοῦ μαγκούφ' γιὰ σᾶ'λλί! Στερελλ. ('Αχυρ.) Μόδω-κε νὰ δαγασιά 'ς τὸ ποδάρι, πού ἀκόμα εἶναι μαντισμένο! Κεφαλλ. 'Εμαλώνασι καὶ τοῦ 'κοψε μία δαγαζιά Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) Τοῦ 'κοψε μία δαγασά 'ς τ' ἀφτί Πελοπν. (Κάμ-πος Λακων.) Χ' μᾶει ἀπᾶν' τ' τὸ μ'λάρ' καὶ τότε κάνει χλεμίδια ἀπ' τ'ς δαγασές καὶ τ'ς κλωτσές (χλεμίδια = κομμάτια) Λευκ. (Φτερν.) || Παροιμ. Τί νὰ σ' θυμ'θῶ, κρουμ-μ' δάξ' μ'; καὶ δαγκασιά κὶ δάκρ' (δι' ἄτομον πλήρες ἐλατ-τωμάτων) "Ηπ. 'Η παροιμ. εἰς παραλλαχ. πολλαχ.

Πεθερὰ κρεμμύδι σάπιο, | κάθε δαγκασιά καὶ δάκρυο (συνών. μὲ τὴν προηγούμεν.) Ι. Βερέττ., Παροιμ.. 84 || 'Ασμ.

Τέσσερα μῆλα σῶσταιλα καὶ τό 'να δαγκαμένο, κὶ ἀνάμεσα 'ς τὴ δαγκασιά σῶχω φιλὶ στερμένο Ar. Passow, Carn. popular., 574. Συνών. βλ. εἰς λ. δ α γ - κ α μ α 1. 2) Τὸ ἀποτύπωμα δῆγματος Μακεδ. (Πεντάπολ.) Στερελλ. (Αἰτωλ. 'Ακαρναν.) 3) Δ α γ κ α μ α τ ι ἄ 3, τὸ ὅπ. βλ., "Ηπ. Κεφαλλ. Κύπρ. Μακεδ. (Πεντάπολ.) Πελοπν. (Κίτ. Μάν.): Τὸ 'κανε μιὰ δαγκασιά ὅλο τὸ τυρὶ "Ηπ. Φάε νὰ δαγασιά ἀπὸ τὸ ψωμί σου Κεφαλλ. 'Επήρα μιὰ δαγαζιά ψωμί καὶ μ' ἔκοψε τὴν ὀροξή Κίτ. Μάν. Συνών. βλ. εἰς λ. δ α γ κ α μ α τ ι ἄ 3.

δαγκασιάρης ἐπίθ. "Ηπ. κ.ἀ. δαγκαθάρ'ς "Ηπ. (Ζα-γὸρ. κ.ἀ.) δαγαζιάρης Πελοπν. (Κίτ. Μάν.)

'Εκ τοῦ οὐσ. δ α γ κ α σ ι ἄ καὶ τῆς παραγωγ. κατάλ. -ι ἄ ρ η ς.

Δ α γ κ α ν ι ἄ ρ η ς 1, τὸ ὅπ. βλ., ἐνθ' ἀν.: Γάδαρος δαγαζιάρης - σκυλλὶ δαγαζιάρικο Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) 'Εναι δαγαζιάρης ὁ σκύλλος, νὰ δόνε προσέχῃς αὐτόθ. Συνών. βλ. εἰς λ. δ α γ κ α ν ι ἄ ρ η ς 1.

δαγκαστὸς ἐπίθ. Λεξ. Βάιγ. δαγαστὸς Κεφαλλ.

'Εκ τοῦ ρ. δ α γ κ ἄ ν ω διὰ τοῦ θέματος τοῦ ἄορ. ἐ δ α γ - κ α σ α. 'Η λ. καὶ εἰς Σομ.

'Ο δεδηγμένος ἐνθ' ἀν.: Φρ. Θὰ δοῦ ρίξω μαῦρο καὶ δα-γαστὸ (ἐνν. σφαιρίδιον, φράσις λεγομένη κατὰ τὰς ἐκλογὰς ὑπὸ τῶν πολιτικῶν ἀντιπάλων ὑποψηφίου, διὰ νὰ ἐκδηλώ-σουν τὸ μῖσος καὶ τὸ πείσμα μὲ τὸ ὅποιον τὸν καταψηφίζουν) Κεφαλλ. Συνών. δ α γ κ α τ ὸ ς, δ α γ κ ω τ ὸ ς 1.

δαγκατὰ ἐπίρρ. "Ηπ. δαγατὰ Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) ναγκατὰ "Ηπ. δαγκαχτὰ Θράκ. (Σαρκεκλ.)

'Εκ τοῦ ἐπιθ. δ α γ κ α τ ὸ ς. 'Ο τύπ. δ α γ κ α χ τ ἄ κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ σχετικὰ ἐπίρρ. ἀ ρ π α χ τ ἄ, ρ ο ν - φ η χ τ ἄ, τ ι ν α χ τ ἄ, φ ω ν α χ τ ἄ, ψ α χ τ ἄ κ.ἀ.

Διὰ τῶν ὀδόντων, ὀδᾶξ ἐνθ' ἀν.: Τρώει τοῦ ψωμί δαγκα-τὰ "Ηπ. Φαί τοῦ ψωμί σ' ναγκατὰ κὶ μὴν τοῦ τρίβ'ς αὐτόθ. Δαγκατὰ τὸ κόβει τὸ ψωμί τοῦ παι 'δ' οὐ Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) || Φρ. Κὶ ὁ Θεοδωρῆς (εἶπε) δαγκαχτὰ (μετ' ἀγανα-κτῆσεως) Θράκ. (Σαρκεκλ.) Συνών. δ α γ κ ω τ ἄ 1.

δαγκατιά ἡ, "Ηπ. (Δρόπολ.) δαγατέ Κρήτ. (Πρασ. Σέλιν.)

'Εκ τοῦ ἐπιθ. δ α γ κ α τ ὸ ς καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ι ἄ.

1) Δ α γ κ α σ ι ἄ 2, τὸ ὅπ. βλ., ἐνθ' ἀν.: Μπρέ, τί εἶναι ἔτσι τὸ ψωμί, σὰ δαγκατιά; "Ηπ. (Δρόπολ.) 2) Δ α γ κ α - σ ι ἄ 3, τὸ ὅπ. βλ., Κρήτ. (Σέλιν.): Μιὰ δαγατέ. Συνών. βλ. εἰς λ. δ α γ κ α μ α τ ι ἄ 3.

